

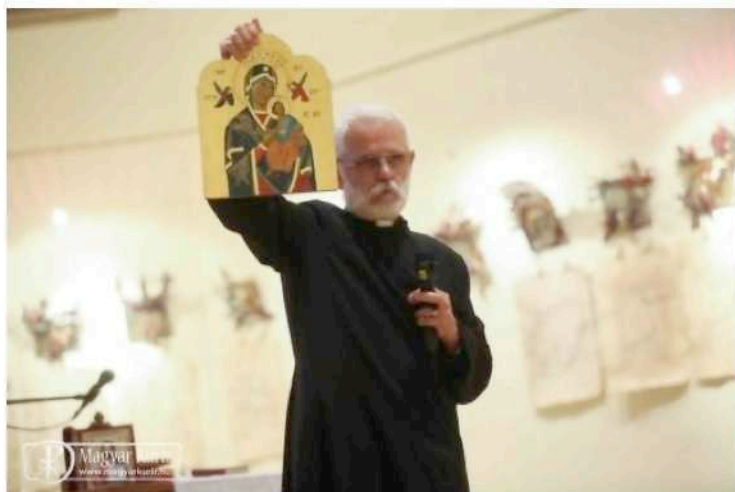
Könyvek üzenete – A gyergyószentmiklósi Istenszülő-ikon a teológia fényében

2008. február 17-től közel öt éven át könyvezett az erdélyi Gyergyószentmiklóson a volt görögkatolikus – jelenleg ortodox – templom oltárán látható Istenszülő-ikon. Szeptember 8-án, Kisboldogasszony napján a gyergyói ikonról teológusok, szemtanúk tartottak előadásokat a budapesti Párbeszéd Házában.

A Kisboldogasszony-napi görögkatolikus Szent Liturgiát követően Ivancsó István teológianár az ikon teológiájának kifejtésével kezdte előadását a jezsuiták fővárosi központjában.

Az ikonnak nem az a célja, hogy esztétikai élményt nyújtson, hiszen szakrális tárgy. Elsősorban és mindenkifelett istenismeretet, sőt istenélményt közvetít, az Istennel való kapcsolatunkat akarja előmozdítani, formálni, rendezni, mélyíteni – mutatott rá a görögkatolikus teológus. – Éppen ezért nem való kiállítóterembe. Természetes közege a templom, mivel az a célja, hogy imádságra indítson, s nem az, hogy gyönyörködtessen. Ugyanakkor minden ikon műalkotás, és mint ilyen, lehet szép – tette hozzá az előadó. Ivancsó István az ikonok üzenethordozó jellegéről is szólt: a gyergyói ikon azt üzeni, Isten velünk van.

Az 1800-as években készített gyergyószentmiklósi ikon képi megformálásában az Istenszülő-ikonok változatait tekintve a Mindenkor segítő és a Szenvedő Istenszülő ötvözete. A Trianon előtti Magyarországon a görögkatolikusok által épített eredeti gyergyói fatemplom sajnos leégett, de a benne található ikon és a mindkét oldalán

festett, ritkaságszámba menő kereszt megmenekült a tűzvésztil. Az 1900-ban épített, és Kisboldogasszonynak ajánlott templomban a „Szenvedő Istenszülőt” az oltáron helyezték el. Ez a tény később, a könnyezés hitelességének vizsgálatokor fontos szerepet kapott. A történelem viharai közepette a templom megmaradt ugyan, de Trianon után az ortodoxoké lett, jelenleg is az ő tulajdonukban van. A könnyezés időpontjában éppen egy új, nagy méretű ortodox templom épült a közelben, így az egykori görögkatolikus istenháza elnéptelenedett. Különös, hogy éppen ekkor vette kezdetét az ikon könnyezése; egyháziak és zarándokcsoportok sorra keresték fel a gyergyói Istenszülő-ikont, közel öt esztendőn keresztül volt alkalmuk megtekinteni a Szűzanya-képmás könnyeit. Ivancsó István szinte a kezdetektől tanúja volt a könnyezésnek, előadásában így beszélt erről: „A finom illatú, olajos állagú könnyek az Istenszülő-ikon jobb szeméből indultak el, és egy nap leforgása alatt értek el a fából kifaragott táblakép aljáig.”

Az ikon egyszerű, gyalulatlan hátlapja mindvégig száraz maradt, a páralecsapódás mint magyarázat nem jöhetett szóba, hiszen a könnyezés a meleg nyári napokon is folytatódott, és az ikon helyzetéből adódóan (az oltár közepére téve, távol a faltól) más felületek átnedvesedése sem okozhatta a jelenséget.

Cselényi István Gábor egyetemi tanár, görögkatolikus pap – aki éppen Kisboldogasszony napján ünnepelte felszentelésének évfordulóját – előadásában a gyergyószentmihályi Istenszülő-ikon könnyezésének hatástörténetét vázolta, miután ismertette a magyar görögkatolikusság történetét a Szent István előtti előzményektől napjainkig.

Elmondta, hogy egy gyimesbükkői alkotó, Tölgyesi László Fülöp a gyergyói ikon szellemi értelemben vett – Rómában, a redemptorista szerzetesek Liguori Szent Alfonz tiszteletére állított templomában található – prototípusát alapul véve egy úgynevezett Egység Királynője-ikont festett (szakszóval: „írt”), majd egy Mária Ország-ikont is, s ezzel párhuzamosan engesztelő imamozgalom bontakozott ki a görögkatolikus–ortodox, illetve a magyar–román megbékélésért.

A Párbeszéd Házában a Kisboldogasszony-napi estén T. Bazsó-Dombi Attila moderátor az előadások után kerekasztal-beszélgetést kezdeményezett, melynek során a gyergyói könnyezés tanúi közül többen is felidéztek élményeiket, hitbeli törekvéseiket.

Fotó: Lambert Attila

Körössy László/Magyar Kurír